FiCom ry | Marko Lahtinen
26.10.2021

FiComin lausunto laajakaistatukilain muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt FiComilta lausuntoa hallituksen esityksestä laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 195/2021 vp). FiCom kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa seuraavaa[1]:

FiComin pääviestit

- **FiCom kannattaa lain tavoitetta, että kaikilla kansalaisilla, yrityksillä ja julkishallinnon toimijoilla tulisi olla mahdollisuus nopeisiin viestintäyhteyksiin.**
- **FiCom kannattaa lain nimikkeen muuttamista, koska laki ei olisi jatkossa teknologianeutraali tuen kohdentuessa kokonaisuudessaan vain kiinteisiin valokuituverkkoihin. Tämä on valitettavaa kuluttajien, kuntien ja valtion kannalta.**
- **Nopeita verkkoyhteyksiä rakennetaan jatkossakin ensisijaisesti markkinaehtoisesti.**
- **Lain notifioimatta jättäminen johtuu myös kansallisesta poliittisesta linjauksesta.**
- **Lain soveltamisvaiheessa tulisi selvittää, onko Suomessa sellaisia maantieteellisiä alueita, joissa ei ole 4G-kattavuutta, ja tämän jälkeen tehdä tarvittavat tekniset muutokset lakiin. Tämä voi olla tärkeää esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen kannalta.**
- **Arvio 30 000 kotitalouden saamisesta nopean laajakaistan piiriin talousarvioesityksen 15 miljoonan euron määrärahalla ei ole realistinen.**

FiCom kannattaa lain tavoitetta ja osittain myös ehdotettuja muutoksia sekä markkinaehtoisuuden ensisijaisuutta

FiCom kannattaa lain tavoitetta, että kaikilla kansalaisilla, yrityksillä ja julkishallinnon toimijoilla tulisi olla mahdollisuus nopeisiin viestintäyhteyksiin. Tätä tahtotilaa osoittaa muun muassa se, että FiCom oli yhdessä DNA Oyj:n, Elisa Oyj:n ja Telia Finland Oyj:n sekä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa tekemässä 12.11.2020 sitoumusta laajakaistayhteyksien parantamiseksi. Teleyritykset sitoutuivat kehittämään digitaalista infraa siten, että kaikilla kotitalouksilla Suomessa - kaupungeissa ja haja-asutusalueilla - on saatavilla huippunopea, riittävän lataus- ja lähetysnopeuden mahdollistava laajakaistaliittymä, jotta voidaan mahdollistaa yhteiskunnan laaja ja samanarvoinen digitalisaatio. Samalla vapaa-ajanasuntojen laajakaistaliittymien saatavuutta ja kapasiteettia parannetaan.

Lisäksi FiCom toteaa, että nopean laajakaistayhteyden saatavuus on Suomessa melko hyvällä tasolla, sillä hallituksen esityksen mukaan 4G-verkko kattaa lähes koko väestön (99,9 prosenttia). Lisäksi matkaviestinverkkojen kattavuus ja kapasiteetti kasvavat jatkuvasti esimerkiksi 5G-peiton laajenemisen myötä.

FiCom pitää ensiarvoisen tärkeänä esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan tukilain ohjelma rajautuu vain alueille, joille nopeita yhteyksiä ei rakenneta markkinaehtoisesti. Tämä on myös sitoumuksen keskeinen

[1] FiCom ry:n jäsenistä Finnet-liitto ry ja Cinia Oy eivät ole mukana tässä lausunnossa.

periaate: nopeita yhteyksiä rakennetaan ensisijaisesti markkinaehtoisesti ja toissijaisesti julkisen tuen avulla.

FiCom kannattaa esityksestä ilmenevillä perusteilla sitä, ettei valtionosuutta nosteta sekä sitä, ettei tuki kohdistu jatkossakaan verkon ylläpito- ja toimintakuluihin.

Muutos ja notifioimatta jättäminen johtuu myös kansallisesta poliittisesta linjauksesta

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukiohjelma kohdistuisi jatkossa ainoastaan kiinteisiin viestintäyhteyksiin. Muutettu laki ei olisi jatkossa teknologianeutraali, koska käytännössä tuki tulisi kohdentumaan yksinomaan ja kokonaisuudessaan kuituverkkotekniikalla toteuttaviin yhteyksiin. Muutosta perustellaan Euroopan komission yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen tekemillä muutoksilla, jotka edellyttävät kansallisen tukiohjelman saattamista vastaamaan muuttuneita sääntöjä. Lisäksi muutosta perustellaan sillä, että elpymisrahoituksen hakuvaiheessa tehtiin kansallinen linjaus siitä, että elpymisrahoitus tultaisiin kohdistamaan yhteyksille, jotka pystyvät tarjoamaan yhteysnopeudet, jotka ovat vähintään symmetriset 100/100 megabittiä sekunnissa.

FiCom on samaa mieltä esityksen kanssa siitä, että sääntelyn lähtökohtana olisi pitänyt olla vähimmäispalvelutason määrittäminen erillisen teknologiajaottelun sijasta, ja asetuksen olisi mahdollistettava verkkojen rakentaminen kullekin alueelle sopivimman ja kustannustehokkaimman teknologian avulla. Sääntelyn tulisi myös huomioida, että teknologia kehittyy ja yhteysnopeudet kasvavat eri teknologioissa. Myös useat maakunnan liitot olivat sitä mieltä, että 5G-verkon tukeminen olisi kannatettavaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellyttämillä ehdoilla, eli alueilla, joilla 4G-kuuluvuutta ei ole tai verkon suorituskyky jää kauas ilmoitetuista nopeuksista. Ratkaisu on valitettava kuluttajien, kuntien ja valtion kustannusten ja viestintäpalveluiden saatavuuden kannalta.

FiCom pitää valitettavana, että esityksen perusteluiden mukaan tukiohjelmaa ei notifioitu komissiolle, koska jouston saamista ryhmäpoikkeusasetuksen ehtoihin ei pidetty todennäköisenä, ja nykyinen tukiohjelma voisi keskeytyä notifioinnin ajaksi. Keskeistä tulisi olla yhteyksien saatavuus, ei se, millä tekniikalla ne toteutetaan.

Lisäksi notifioimatta jättämistä perustellaan esityksessä useassa kohtaa sillä, että 5G-verkkoja ei voida tukea alueella, joilla on jo 4G- tai 5G-verkkoja. Suomessa 4G-verkkojen peitto kattaa 99,9 prosenttia väestöstä, minkä vuoksi tuki voitaisiin Suomessa kohdistaa jatkossa vain kiinteille yhteyksille. FiComin näkemyksen mukaan väestöpeitto ei ole sama asia kuin maantieteellinen eli alueellinen peitto. Esityksestä ei ilmene, missä määrin Suomessa on sellaisia alueita, joissa ei ole 4G-verkon peittoa. Koska laki kattaa nykyisin myös vapaa-ajanasunnot, tällä saattaisi olla merkitystä näiden alueiden tukirakentamiseen teknologianeutraalisti. FiCom esittää, että lakia tulisi arvioida uudelleen, jolloin mahdolliset muutokset voisi tehdä ilman notifiointia komissiolle.

Toisaalta lain muutos, teknologianeutraalisuudesta luopuminen ja notifioimatta jättäminen ei johdu yksinomaan komission ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksesta. Hallituksen esityksessä todetaan kahdessa eri kohdassa (s. 10 ja 12), että tukiohjelman notifiointiin ei ole ryhdytty senkään vuoksi, että kansallisesti on linjattu jo EU:n elpymisrahoituksen hakuvaiheessa, että kyseinen rahoitus tultaisiin kohdentamaan vähintään symmetrisen 100 megabittiä sekunnissa mahdollistavan nopeuden yhteyksille. Tällä kansallisella poliittisella päätöksellä on suljettu esimerkiksi kiinteät langattomat yhteydet tuen ulkopuolelle, kuten esityksen perusteluita ilmenee: ”…harvemmin asutuilla alueilla tällaisten nopeuksien *(100/100 Mbit/s FiCom huom*.) toteuttaminen 5G-verkon kiinteillä langattomilla yhteyksillä olisi joka

tapauksessa hyvin epätodennäköistä vielä kahden seuraavan vuoden aikana, jolloin elpymisrahoitus tulisi myöntää”.

EU-notifioinnin mahdollisuuden selvittämistä puoltaisi myös eduskunnan 19.2.2021 loppuun käsittelemä valtioneuvoston selonteko Suomen kestävän kasvun ohjelmasta, jossa linjataan, että huippunopeat yhteydet tulisi toteuttaa teknologianeutraalisti ja jonka tavoitteena on, että Suomesta tulee ensimmäinen maa, jossa 5G tavoittaa kaikki taloudet.

Tuella saatavien kotitalouksien määrä

Esityksen perustelujen mukaan vuoden 2022 talousarvioesityksen noin 15 miljoonan euron määrärahalla saataisiin nopean laajakaistan piiriin noin 30 000 uutta kotitaloutta. Esityksessä on avattu sitä, mihin arvioitu määrä perustuu HE-luonnokseen verrattuna.

FiCom oudoksuu esitettyjä määriä, koska kaiken kaikkiaan vuosina 2011–2020 on julkista tukea myönnetty noin 141 miljoonaa euroa (valtio on myöntänyt tukea tähän mennessä 76 miljoonaa euroa ja loppuosan ELY-keskukset ja kunnat). Tuen saamisen ehtona on lisäksi verkko-operaattorin 34 prosentin rahoitusosuus, joka tulee laskea tuetun summan päälle. Kokonaisuudessaan rakentamiskustannukset ovat olleet 211 750 000 miljoonaa euroa, jolla on tähän mennessä rakennettu noin 52 000 liittymää, joista käytössä on noin 42 500.

Lain määritelmää nopeasta laajakaistasta tulisi muuttaa

Asetusehdotuksessa ehdotetaan kumottavaksi 2 §:n 2 momentti, jossa säädetään tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa laajakaistayhteyden toteutuvasta vähimmäisnopeudesta. Kumoamista perustellaan sillä, että uudessa tukiohjelmassa on mahdollista tukea vain kiinteitä yhteyksiä, eli käytännössä valokuitua. Erillistä säännöstä ruuhka-aikojen vähimmäisnopeudesta ei enää tarvittaisi, koska perusteluiden mukaan valokuidulla voidaan kaikissa olosuhteissa toteuttaa tasalaatuinen nopea yhteys. *FiCom ehdottaa, että asiallisesti vastaava muutos vastaavilla perusteilla tehdään lain 3 §:n 1 mom 2 kohtaan ja poistetaan siitä tarpeettomana maininta tavanomaisesta ruuhka-aikaolosuhteesta.*

3 §
Määritelmät
2) nopealla laajakaistayhteydellä kiinteää yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden ~~tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa~~;

Tietoliikenteen- ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Marko Lahtinen
lakiasiat